

Teaching Guide

Teaching Guide				
Identifying Data				2023/24
Subject (*)	Coñecemento do Medio Histórico de Galicia		Code	652111334
Study programme	Mestre: Especialidade en Educación Infantil			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
First and Second Cycle	1st four-month period	Third	Optional	3
Language				
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinador		E-mail		
Lecturers		E-mail		
Web				
General description	Esta materia optativa concreta os contidos traballados en Didáctica das Ciencias Sociais I e II referindoos á realidade xeográfica e histórica do país galego. O estudio das características naturais e sociais de Galicia aparecen como un dos recursos máis axeitados no ensino primario para coñecer, valorar e conservar o patrimonio cultural galego.			

Study programme competences

Code	Study programme competences
A2	Coñecemento dos contidos para ensinar, comprendendo a súa singularidade epistemolóxica e a especificidade da súa didáctica.
A7	Preparar, seleccionar, construír e empregar materiais didácticos, incorporando axeitadamente as TIC.
A14	Ter unha imaxe realista propia, asumir responsabilidades e tomar decisións fundamentadas.
A17	Coñecer os fundamentos científicos das áreas que conforman o currículo da educación infantil, así como as teorías sobre a adquisición e o desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
A34	Ser quen de crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares destinados á promoción da aprendizaxe a través de actividades adaptadas ao alumnado destas idades.
A35	Ser quen de desenvolver hábitos de autonomía e habilidades sociais, así como o respecto ás normas de convivencia e o traballo persoal.
A40	Ser quen de fomentar o interese polo medio natural, social e cultural e promover comportamentos respectuosos.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B9	Autonomía na aprendizaxe.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B12	Capacidade de organización e planificación.
B20	Coñecemento doutras culturas e doutros costumes.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences		
Comprender a realidade xeográfica de Galicia como un espazo dinámico resultado da interacción coas sociedades humanas .	A2	B3 B9	C1
Ter conciencia da importancia que teñen as actividades humanas nas transformacións das paisaxes galegas.	A40	B6 B10	

Coñecer e comprender as principais etapas da evolución histórica de Galicia e a súa relación coa problemática xeral da Historia de España e do contexto europeo e mundial.	A2 A40	B1 B3	C1
Recoñecer no entorno xeográfico, histórico e cultural galego aqueles recursos metodolóxicos e didácticos mais axeitados para traballar a área de Coñecemento do medio.	A7 A17 A34	B12 B20	C8
Fomentar actitudes de valoración, respecto e conservación do patrimonio natural, cultural e histórico de Galicia	A14 A35	B6	

Contents	
Topic	Sub-topic
TEMA 1.- O coñecemento de Galicia: fontes e métodos	Aspectos xerais da investigación xeográfica e histórica de Galicia. As fontes de coñecemento.
TEMA 2.- O medio físico.	Características do relevo. A rede hidrográfica. Factores climáticos e paisaxes vexetais.
TEMA 3.- A poboación galega	O comportamento demográfico na historia de Galicia. Tendencias actuais da demografía galega: envellecemento e inmigración. A diversidade espacial: o hábitat rural e os espazos urbanos.
TEMA 4.-A importancia do sector primario.	Economía agropecuaria e industrias asociadas. O monte en Galicia. A evolución do sector pesqueiro.
TEMA 5.- A economía urbana: industria e servizos.	Problemática da industrialización de Galicia. As actividades mercantiles. Redes de comunicación e transporte.
TEMA 6.- Galicia na Historia: primeiros poboamentos.	Problemas de coñecemento. Os primeiros poboadores: economía de apropiación e desenrolo das primeiras formas de produción agrícola e ganadera. O megalitismo e a cultura do bronce galego. A Galicia castrexa. Galicia baixo a dominación romana. Conquista e proceso de romanización. A crisis da romanidade.
TEMA 7.- Galicia na Alta Idade Media	O período alto-medieval. Os reinos suevo e visigodo. A invasión musulmana e as súas repercusións no territorio galego. Bases para o desenrolo do feudalismo galego.
TEMA 8.- Cambio de coxuntura baixo-medieval.	Factores do desenvolvemento económico. O peso do monacato no mundo rural. Culto xacobeo e crecemento urbano. Cambios e conflitos sociais.
TEMA 9.- As crisis dos séculos XIV e XV.	Factores da depresión humana e económica. Evaluación da crisis. Participación e comportamento da nobreza galega nos conflitos dinásticos. Aumento das tensións sociais. Os grandes conflitos do século XV: As Guerras Irmandiñas.
TEMA 10.- Incorporación de Galicia á monarquía española.	O proceso de centralización dos Reises Católicos: sometimento da nobreza galega e reformas monásticas. As novas institucións administrativas: a Real Audiencia e a Xunta do Reino.
TEMA 11.- .- Poboación e economía nos séculos XVI al XVIII.	Comportamento demográfico e factores da evolución. Modelos demográficos: a Galicia occidental e costeira e a Galicia oriental e interior. A economía agraria e a progresiva diversificación económica zonal. Os intentos de modernización económica dos séculos XVIII. Industria e comercio.
TEMA 12.- A sociedade galega do Antigo Réximen.	A sociedade tardo-feudal. Propietarios e rendistas. As clases agrarias e o sistema foral. O mundo urbano: artesáns e comerciantes. Conflitos derivados do orden señorial. Conflictividade e reivindicacións políticas. O movemento ilustrado galego. Liberais e absolutistas en Galicia.
TEMA 13.- O desequilibrio entre poboación e recursos dos séculos XIX e XX.	A emigración en Galicia: etapas e lugares de destino. Os graves desequilibrios rexionais. A desamortización en Galicia e os seus efectos. O camiño hacia a modernización económica do século XX.

TEMA 14.- Política galega na España do século XX.

Evolución do galeguismo: rexurdimento, federalismo, rexionalismo e nacionalismo. Relacións e reaccións galegas durante a II República e o franquismo. A Guerra civil en Galicia. Franquismo e transición democrática.

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student's personal work hours	Total hours
Mixed objective/subjective test		3.5	71.75	75.25
Personalized attention		0		0
(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.				

Methodologies	
Methodologies	Description
Mixed objective/subjective test	Realizárase unha proba cos contidos do temario.

Personalized attention	
Methodologies	Description

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Mixed objective/subjective test		Proba escrita que versará acerca dos contidos da materia.	100
Others			

Assessment comments

Sources of information

Basic	- AAVV (1999). ATLAS HISTÓRICO DE GALICIA. Nigratea - AAVV (1992). Historia de Galicia. Hércules - AAVV (1996). Nova Historia de Galicia. Tambre - AAVV (). GRAN ENCICLOPEDIA GALLEGA. Silverio Cañada - Andrade Cernadas, J.M. (1995). Didáctica de la Hª de Galicia. Tosoxuotos - Calo Lourido (1997). Hª Xeral de Galicia. A Nosa Terra - AAVV (). Hª de La Coruña. Vía Láctea - Carballo, F., Senén, F. otros (1991)). Hª de Galicia.. A Nosa Terra. - Juega Puig, J. otros (1996)). A Hª de Galicia nos seus textos. Vía Láctea - Acuña, F.-Barreiro Fernández, X.R.-Portela, E./Pallares, Mª.C.-P. Saavedra (1991). Galicia, Historia, Tomos I-VIII. Proyecto Galicia, A Coruña - Barreiro Fernández, X.R.; (1981). Historia de Galicia, IV Edade Contemporánea. Galaxia, Vigo, - Villares, R (2004). Historia de Galicia. Alianza, Galaxia - Villares, R., Armas, J. otros (1990). Hª de Galicia. Textos y materiales para su historia . Crítica - Bermejo Barrera y otros (1999). Historia de Galicia. Madrid, Alhambra - Saavedra Vázquez, M.C (1995). Historia de Galicia. Galicia na Idade Moderna IV. A Coruña, Vía Láctea - Armas Castro, X. coord. (2002). Ensinar historia de Galicia. Santiago. ICE UDC - Sánchez Chouza, J. M. (2006). A Coruña en la Baja Edad Media. - Acuña, X.E. (2008). A resistencia antifranquista en Galicia. A Nosa Terra - Potel Torres, M., coord. (1999). Proxectos curriculares e unidades didácticas de Ciencias Sociais, xeografía e historia. Noia. Toxosoutos - Costa, A. (2005). Historia da educación e da cultura en Galicia. Vigo. Xerais - AAVV (2007). Las Gentes. Gran Biblioteca temática de Galicia. A Coruña. La Voz de Galicia - Caamaño, M. (2004). As construcións da Arquitectura popular. Patrimonio etnográfico de Galicia. Col. Aparelladores e Arquitectos de Galicia
-------	--

Complementary

- Barciela Garrido, P.y Rey Seara, E. (2000). Xacementos arqueolóxicos de Galicia. Xerais. Roteiros
 - Andrade Cernadas, J. M. (1997). El monacato beneditino y la sociedad de la Galicia Medieval (s. X al XIII). . do Castro
 - Barreiro, J. L (1997). Función política de los caminos de peregrinación en la Europa Medieval. Tecnos
 - Beiras, X.M. (1999). A poboación de Galicia no século XX. Laiovento
 - Freire Camaniel (1998). El monacato gallego en la Alta Edad Media. Fundación Barrié.
 - Nogueira, C. (2001). A memoria da nación. O reino de Gallaecia. Xerais
 - Nuñez Seijas, X.M (1998). Emigrantes, caciques e indianos: 1930 - 1936. Xerais
 - Varela, Paz (1999). Castillos y fortalezas de Galicia. Nigratrea
 - Presedo Garaza, A. (1998). Os devanceiros dos pazos. Sotelo Blanco
 - Rabuñal, Henrique (1999). A Coruña na historia . A Nosa Terra.
 - Rey Castelao, O (1999)). A Galicia clásica e barroca. Galaxia
 - Rodríguez González, R (2000). De aldeas a cidades: urbanismo y xeografía das vilas galegas. Ir Indo
 - Sa Bravo, Hipólito (1992). Monasterios de Galicia. Everest
 - Sánchez J. A. y Ponce, L. (1999). Galicia, guía do patrimonio arquitectónico. Vía Láctea
 - Senén, Felipe (2000). Os primeiros galegos. Prehistoria e arqueoloxía. Diputación de A Coruña
 - López Taboada, X.A (1996). La población de Galicia, 1860-1991. A Coruña
 - Pegerto Saavedra (1994). vida cotidiana en la Galicia del Antiguo Régimen. Crítica, Barcelona
 - (). .
 - Barreiro Fernández X.R.: (1993). A Galicia do Antigo Réxime. O ensino, a Ilustración e a Política. A Coruña
 - Valcárcel, M. (2008). Historia de Ourense. Xerais
 - García Alén, L. (2008 (1º ed. 1983)). La alfarería de Galicia. A Coruña. Fundación Barrié
 - Antonio Rubio, Mª G. de (2006). Los judíos en Galicia (1044-1492). A Coruña. Fundación Pedro Barrié de la Maza.
 - Blanco, O. (2006). A voz do emigrante. Sotelo Blanco
 - Sotelo Blanco, O. (2006). A voz do emigrante. Sotelo Blanco
 - De LLano, P. (2006). Arquitectura popular en Galicia. Razón e construción. Vigo. Xerais
 - Villares, R., Lobato, X. (2006). O corazón das cidades. Cascos históricos de Galicia. Lunwerg
 - Piñeiro, E., Gómez, A. (2005). Homes de ferro en barcos de madeira. A Coruña. Porto de A Coruña
 - Framiñán, A. Mª (2005). Galicia na Idade Media. Lóstrego
 - Rodríguez Troncoso, M. (2005). Historia de unha aldea galega. Coas mans encol do lume. Ir Indo
 - De Juana, J. coord. (2005). Historia contemporánea de Galicia. Ariel
 - López Carreiras, A. (2005). O reino medieval de Galicia. Contribución a súa historia política. Vigo. A Nosa Terra
 - Pérez, F.J. (2008). Mosteiros de Galicia na Idade Media, séculos XII - XV. Diputación de Orense y Fundación Caixa Galicia
 - Carballo, X. (2007). Arqueoloxia de Galicia. Itinerarios polo pasado. Nigra Trea
 - Castro, X. (2007). Historia da vida cotiá en Galicia (séculos XIX e XX).
 - Patricio Cortizo, F. (2004). Historia da costa galega e os seus naufraxios: século XX. Vigo. Xerais
 - Alberro, M. (2004). Os celtas da antiga Gallaecia. Noia. Toxosoutos
 - Chamorro, E., Lobato, X. (2004). La Galicia de los Monasterios. A Coruña. Biblioteca gallega / La Voz
 - Sánchez García, J.A. , Vázquez Iglesias, J.L. (2004). Los faros de Galicia. Fundación Caixa Galicia
- <http://clio.rediris.es>
www.edu.xunta.es
<http://pntic.mec.es/recursos/primaria/conocimiento>
www.educahistoria.com
www.didactica-ciencias-sociales.org
www.edualter.org
www.e-ducativa.com/index.shtml
www.proyectopdb.org
www.edu.aytolacoruna.es
www.aulagalega.fiestras.com
www.edugalicia.org
www.escolas.org
www.galego21.org/1dc/
www.as-pg.com
www.iaga.com
<http://clio.rediris.es>
www.edu.xunta.es
<http://pntic.mec.es/recursos/primaria/conocimiento>
www.educahistoria.com
www.didactica-ciencias-sociales.org
www.edualter.org
www.e-ducativa.com/index.shtml
www.proyectopdb.org
www.edu.aytolacoruna.es
www.aulagalega.fiestras.com
www.edugalicia.org
www.escolas.org
www.galego21.org/1dc/
www.as-pg.com
www.iaga.com

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before
Subjects that are recommended to be taken simultaneously
Subjects that continue the syllabus
Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.